

but overwhelmingly advocated the unitary status of the country and the introduction of real self-government. Since the adoption of the Act of Independence of Ukraine, the development and adoption of a new Constitution has acquired a new meaning associated with the existence of Ukraine as an independent state, which has been recognized by the international community. Under such conditions, a period of active scientific and theoretical search and testing of the developed versions of the Constitution and specific constitutional norms has come.

The political and socio-economic crisis due to the destruction of the Soviet authoritarian model of public administration did not allow the adoption of a new Constitution of Ukraine. The adoption of the Basic Law was hampered by the struggle between the legislative and executive branches of government for power, as well as the revival of the influence of communist politicians who advocated a return to the principles of the Soviet state system. In this regard, the presidential vertical of power even considered the adoption of the «Small Constitution».

However, it is important that the basis of the further constitutional process was the draft Constitution as amended on October 26, 1993, which distinguished a high degree of democracy and balance of power. During 1992-1993, the content of the draft Basic Law was crystallized through a wide public and expert discussion, including for the sake of establishing the unitary status of the country and spreading the ideas of giving real powers to local self-government. The question of the need to introduce bicameralism, which, according to some scholars, should remove interregional contradictions and ensure the balanced socio-economic development of the whole country, remained debatable.

Key words: state system, Constitution of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Constitutional Commission, unitarity, local self-government.

Книш В.В.

ЮРИДИЧНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ РАДЯНСЬКИХ КОНСТИТУЦІЯХ 1919 ТА 1929 РОКІВ

УДК 340.132.8; 342.086

Постановка проблеми. Питання формування та подальшого розвитку інституту конституційно-правової відповідальності, її юридичного закріплення та утвердження механізму її реалізації завжди відіграло важливу роль у контексті розбудови державно-правових інституцій у різні історичні періоди.

Не став винятком і радянський період в історії розвитку української державності. Яскравим прикладом цього стали перші українські радянські Конституції 1919 та 1929 років, коли також відбувався процес становлення органів влади, а також розподіл повноважень та відповідальності між ними (як конституційної, так і політичної відповідальності).

У контексті зазначеного, на окрему увагу заслуговує аналіз історичного досвіду формування та юридичного закріплення інституту конституційно-правової відповідальності у змісті українських радянських конституцій 1919 та 1929 років.

Стан дослідження. Проблема конституційно-правової відповідальності раніше досліджувалась як у рамках загальної теорії права та держави, так і у контексті науки конституційного права України.

Питання юридичної відповідальності на загальнотеоретичному рівні досліджували С. Алексєєв, А. Бобильов, О. Вітченко, В. Гойман, В. Горшенєв, Ю. Гревцов, Л. Завадська, О. Зайчук, В. Казимирчук, В. Кудрявцев, Ю. Кривицький, С. Лисенков, О. Малько, О. Мельник, Н. Оніщенко, А. Поляков, П. Рабінович, Ю. Решетов, В. Сирих, О. Скакун, Т. Тарахонич, Ю. Шемшученко, Л. Явич та інші науковці.

На рівні конституційного права питанням конституційно-правової відповідальності присвячені наукові дослідження, які здійснили К. Басін, В. Кафарський, В. Книш, І. Кресіна, О. Майданик, В. Погорілко, В. Полевий, В. Федоренко, А. Червяцова, В. Шаповал.

Невирішені частини проблеми. Разом з тим, окремого наукового дослідження потребують історико-правові аспекти формування та юридичного закріплення інституту конституційно-правової відповідальності у змісті українських радянських конституцій 1919 та 1929 років.

Постановка завдання. Із урахуванням зазначеного, метою даної статті є дослідження формування та юридичного закріплення інституту конституційно-правової відповідальності у змісті українських радянських конституцій 1919 та 1929 років.

Виклад основного матеріалу дослідження. Свої особливості мала конституційно-правова відповідальність в українському радянському конституціоналізмі. Її юридичне закріплення було започатковане у Конституції УСРР 1919 р. У ст. 3 зазначеної Конституції визначено сферу відання та параметри відповідальності УСРР у наступній формі: «В цілях здійснення свого основного завдання Українська Соціалістична Радянська Республіка:

а) провадить в життя заходи, що безпосередньо направлені до знищення існуючого економічного устрою і виявляються в скасуванні приватної власності на землю і на всі інші засоби виробництва [1]. Тут мова йде про позитивну відповідальність держави та її органів у економічній сфері;

б) в області будівництва державного життя закріплює владу за робітничою клясою, усталюючи в здійсненню державної влади виключно для працюючих мас і цілком усуваючи пануючі кляси від такої участі [1]. У даному випадку визначається сфера та обсяг відповідальності у державницько-політичній сфері;

в) утворює для працюючих мас можливість користуватися правами (свободою живого і друкованого слова, зборів і спілок), позбавляючи цих прав пануючі кляси і спільні з ними по своїй політичній позиції громадські групи [1]; По суті, це диференціація відповідальності новосформованої держави у соціальній сфері;

г) організує озброєну оборону здобутків соціалістичної революції притягненням до цієї оборони всіх трудових елементів країни [1]. Отже, це сфера відповідальності та компетенції у сфері оборони та правопорядку.

Разом з утвердженням засад відповідальності та компетенції УСРР у економічній, політичній, соціальній та оборонній сфері, слід також акцентувати увагу на перевищенні нею повноважень та меж позитивної конституційно-правової відповідальності у частині дискримінаційного ставлення до певних соціальних верств (усунення так званих «пануючих класів» із забезпеченням диктатури пролетаріату, тобто трудових елементів) та до окремих галузей (сфери підприємництва, що базувалась на приватній власності).

У ст. ст. 7 та 8 Конституції УСРР вибудовано ієрархію суб'єктів конституційно-правової відповідальності та державно-політичної діяльності. Зокрема, до центральних державних структур віднесено: а) Всеукраїнський з'їзд Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських депутатів; б) Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад; в) Раду Народніх Комісарів [2, с. 67].

Місцевими органами державної влади та суб'єктами конституційно-правової відповідальності визнано: а) Ради Робітничих, Селянських та Червоноармійських депутатів (міські та сільські), а також обрані ними Виконавчі Комітети (Виконкоми); б) З'їзди Рад (губерніальні, повітові і волосні), а також обрані ними Виконавчі Комітети (Виконкоми) [2, с. 67].

Більше того, одним з принципів організації влади та механізму взаємовідповідальності між ними є обмежене коло суб'єктів, які отримували активне виборче право (право обирати) та пасивне виборче право (право бути обраним). Прикладом такого підходу є ст. 21 Конституції УСРР 1919 р., згідно якої позбавляються виборчого права і права бути обраним слідувачі особи, хоч би вони й входили в одну з вищезазначених категорій: а) особи, що користуються найманою працею з корисною метою; б) особи, які живуть на нетрудові прибутки, а саме прибутки з підприємства, з маєтків і т.п.; в) приватні торговці, комерційні посередники; г) ченці і духовні настоятелі церков і релігійних культів; д) служителі і агенти колишньої поліції окремого корпусу жандармів і охоронних відділів, а також члени панувавшого в Росії дому; е) особи, визнані усталеним ладом божевільними, а рівно особи, що перебувають під опікою; ж) особи, засуджені за корисливі та ганебні вчинки на реченець, усталений законом, або судовим вироком [2, с. 68].

З позицій диференціації конституційно-правової відповідальності за державотворення слід відзначити наступні особливості:

1) обсяг позитивної відповідальності вищенаведених суб'єктів зводиться лише до виконавчо-розпорядчої діяльності і частково – до установчої діяльності. Відсутній класичний підхід щодо диференціації конституційно-правової відповідальності залежно від принципу розподілу влади на законодавчу, виконавчу і судову;

2) сувора ієрархізованість органів державної та місцевої влади у взаємодії між собою. Крім того, у самих назвах органів є вказівка на обмежене коло суб'єктів, які можуть входити до їх складу (наприклад, робітничі, селянські та червоноармійські депутати);

3) обмеження кола суб'єктів, які мають право доступу до влади, реалізації влади та до відповідальності за державотворчі процеси. Таке обмеження здійснювалось за економічним критерієм (за колом осіб, які використовують найману працю, належать до т. зв. експлуататорів), за соціальним критерієм (представники колишнього дворянства та духовенства) та за політичним критерієм (представники колишніх органів влади та правоохоронних органів);

4) обмеження доступу певного кола осіб до влади та владних структур фактично сприяло такому механізму взаємодії між державою і суспільством, при якому держава та державний апарат практично не ніс ні політичної, ні конституційно-правової відповідальності перед соціальними інституціями та самим соціумом;

5) фактично, Конституція УСРР 1919 р. заклала основи формальної обмеженої позитивної конституційно-правової відповідальності державних органів перед обмеженим колом осіб (так званими «трудящими масами»). Заходів та санкцій негативної конституційно-правової відповідальності у ній взагалі не передбачалось.

Свої особливості мала Конституція УСРР 1929 р. у частині визначення позитивної та негативної конституційно-правової відповідальності української держави та її державних структур. Якщо вести мову про аналіз основоположних засад позитивної конституційно-правової відповідальності, то до них належали наступні:

1) соціально-політичні засади відповідальності української радянської держави перед суспільством. Згідно ст. 1. Конституції УСРР 1929 р., українська республіка є соціалістична держава робітників та селян. Вся влада в межах Української соціалістичної радянської республіки належить радам робітничих, селянських та червоноармійських депутатів [3].

У даному випадку мова йде про обмежену відповідальність держави виключно перед класами робітників і селян, а також обмежений доступ до влади окремих верств населення, якими мали виступати самі ж робітники, селяни та представники радянської армії. Доказом цього також є ст. 6 вказаної Конституції, за якою українська соціалістична радянська республіка забезпечує політичні права для трудящих мас, без різниці статі, віри, раси і національності і цілком позбавляє цих прав експлуататорські класи [3];

2) економічні засади відповідальності української радянської держави перед радянським суспільством. За ст. 4, вся земля, надра, ліси і води, а також фабрики, заводи, банки, залізничний, водний та повітряний транспорт і засоби зв'язку є соціалістичною державною власністю на підставах, визначених законодавством Союзу радянських соціалістичних республік і Української соціалістичної радянської республіки. Зовнішня торгівля визнається державною монополією [3].

Вказані засади закріпили необмежену позитивну відповідальність УСРР за економічну (матеріальну) сферу життя суспільства і, відповідно, суттєво обмежили сферу відповідальності та повноважень громадянського суспільства у цій сфері при його повному відчуженні від основних засобів виробництва;

3) формування монополізму держави у духовній (культурній) сфері та її необмеженої позитивної конституційно-правової відповідальності з даного питання. Це обумовлювалось політичною потребою в утвердженні так званої «єдино правильної ідеології побудови комунізму» без будь-яких альтернативних ідеологічних засад. Підтвердженням цього є ст. 8 досліджуваного Основного Закону, за якою в Українській соціалістичній радянській республіці церкву відокремлюється від держави і школу від церкви і волю релігійних визнань і антирелігійної пропаганди признається за всіма громадянами. Крім того, за ст. 12 Українська соціалістична радянська республіка ставить за своє завдання дати їм повну, всебічну та безплатну освіту, а за ст. 13 – ставить своїм завданням забезпечувати всіма засобами розвиток пролетарськими шляхами української національної культури й культури національних меншостей та рішуче боротися з націоналістичними забобонами [3].

Ціла низка положень присвячена позитивній конституційно-правовій відповідальності окремих центральних державних органів. До таких суб'єктів Конституція УСРР віднесла:

1) Всеукраїнський з'їзд рад, який за ст. 22 визнаний верховним органом влади Української соціалістичної радянської республіки. До його виключної позитивної відповідальності та повноважень віднесено: а) затвердження, зміна та доповнення Конституції Української соціалістичної радянської республіки; б) остаточне затвердження Конституції Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки та змін і доповнень тої Конституції; в) зміна кордонів Української соціалістичної радянської республіки; г) встановлення кордонів Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки; г) вибори Всеукраїнського центрального виконавчого комітету; д) вибори представників Української соціалістичної радянської республіки до Ради національностей Союзу радянських соціалістичних республік [3];

2) Всеукраїнський центральний виконавчий комітет, який в періоди поміж Всеукраїнськими з'їздами рад є верховний законодавчий, розпорядчий та виконавчий орган влади Української соціалістичної радянської республіки. До його сфери позитивної відповідальності та виключних повноважень належали: а) загальне керівництво у всіх галузях державного, господарського й культурного будівництва; б) затвердження бюджету Української соціалістичної радянської республіки; в) встановлення плану всього народного господарства й окремих його галузей на території Української соціалістичної радянської республіки; г) встановлення, відповідно до Конституції та законодавства Союзу радянських соціалістичних республік, державних і місцевих податків, зборів та неподаткових прибутків; г) укладення зовнішніх та внутрішніх позик Української соціалістичної радянської республіки; д) розгляд та участь в укладенні концесійних договорів; е) затвердження законодавчих актів Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, ухвалених в період поміж сесіями; е) затвердження проектів кодексів, а також всіх законодавчих актів, що визначають загальні норми політичного, економічного та культурного життя Української соціалістичної радянської рес-

публіки або вносять корінні зміни в сучасну практику державних органів Республіки; ж) розв'язування питань про регулювання кордонів Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки, подаючи свої постанови на подальше затвердження Всеукраїнського з'їзду рад; з) розгляд питань про часткові зміни Конституції Української соціалістичної радянської республіки, подаючи їх на затвердження Всеукраїнського з'їзду рад; и) розгляд питання про зміну Конституції Автономної молдавської соціалістичної радянської республіки з подальшим поданням на остаточне затвердження Всеукраїнського з'їзду рад; і) піднесення в порядку ініціативи перед верховними органами Союзу радянських соціалістичних республік питання про зміну Конституції Союзу радянських соціалістичних республік; ї) участь у межах, встановлених законодавством Союзу радянських соціалістичних республік, в організації озброєних сил, а також у керівництві справою транспорту та зв'язку; й) розв'язування інших питань, що їх подасть Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету або поставить сама Сесія, в межах її компетенції, на свій розгляд (ст. 25, ст. 30 Конституції УСРР 1929 р.) [3];

3) Рада народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки, яка в межах недавніх їй Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом прав, видає законодавчі акти й постанови, обов'язкові до виконання на всій території Української соціалістичної радянської республіки. До її структури входять: Народній комісаріат внутрішніх справ, Народній комісаріат юстиції, Вищу раду народного господарства, Народній комісаріат земельних справ, Народній комісаріат фінансів, Народній комісаріат торгівлі, Народній комісаріат праці, Народній комісаріат освіти, Народній комісаріат охорони здоров'я, Народній комісаріат соціального забезпечення, Народній комісаріат робітничо-селянської інспекції та Центральне статистичне управління [3].

На місцевому рівні у рамках підконтрольних їм територій Конституцією УСРР 1929 р. визначені наступні суб'єкти конституційно-правової відповідальності та державно-політичних відносин:

1) З'їзди Рад, статус і відповідальність яких регламентовані ст. 49 – 52 досліджуваної Конституції. Згідно даних норм, органами радянської влади на місцях є: а) ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів; б) з'їзди рад – районів й округові та обрані ними виконавчі комітети (виконкоми). На з'їздах рад беруть участь представники всіх рад, що знаходяться на території даної адміністративної одиниці. З'їзди рад складаються: а) районні – з депутатів, що їх обирають міські, сільські та селищні ради, а так само військові частини Червоної армії та флоту за нормами, встановленими Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом, і порядком, передбаченим законом про вибори; б) округові – з представників, що їх обирається за нормами і порядком, передбаченим законодавством про виборчі права громадян і про порядок провадження виборів, від міської ради окружного міста і районних з'їздів. З'їзди рад бувають чергові і надзвичайні [3];

2) Виконавчі комітети, які, згідно ст. 53 Конституції УСРР 1929 р., обираються з'їздами рад і є в період між з'їздами рад, в межах своєї компетенції, вищі органи радянської влади на відповідній території [3];

3) Ради депутатів, згідно ст. 58 вказаної Конституції, утворюються: а) міські – у містах; б) селищні – у селищах міського типу, фабрично-заводських, рудневих, залізничних місцевостях – за постановою районного виконавчого комітету, затвердженою округовим виконавчим комітетом; в) сільські – в селах. У свою чергу, межі їх повноважень та конституційно-правової відповідальності було визначено у ст. 63, за якою органи місцевої влади мають за своє завдання: а) вживати заходів до культурного та господарського піднесення даної території; б) складати й затверджувати місцеві бюджети; в) переводити в життя постанови відповідних вищих органів влади; г) розв'язувати справи, що мають місцеве значення для даної території; г) об'єднувати радянську діяльність в межах своєї території та наглядати за діяльністю всіх державних та громадських організацій на цій території; д) забезпечувати в межах даної території революційну законність і охороняти державний лад та громадську безпеку; е) сприяти діяльності професійних і кооперативних організацій, організацій незамож-

ного селянства та інших місцевих громадських організацій; є) обмірковувати справи, що мають загальнодержавне значення, так з власного почину, як і на пропозиції вищих органів [3].

На відміну від Конституції УСРР 1919 р., аналогічна Конституція 1929 р. також передбачила систему негативної конституційно-правової відповідальності державних органів та посадових осіб, зокрема:

1) конституційно-правова відповідальність ВЦВК перед Всеукраїнським з'їздом депутатів. Згідно ст. 26 Конституції УСРР 1929 р., Всеукраїнський центральний виконавчий комітет є відповідальний перед Всеукраїнським з'їздом рад робітничих, селянських і червоноармійських депутатів [3; 4, с. 110];

2) конституційний контроль ВЦВК над іншими суб'єктами державної діяльності та можливість з його боку скасовувати рішення підконтрольних суб'єктів. За ст. 31 досліджуваної Конституції, Всеукраїнський центральний виконавчий комітет має право припиняти, касувати та змінити постанови Президії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, Ради народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки, а також постанови Все молдавського й округових з'їздів рад, Все молдавського центрального виконавчого комітету та округових виконавчих комітетів [3; 4, с. 110];

3) контрольні повноваження Президії ВЦВК стосовно інших державних органів та право скасовувати їх рішення. За ст. 33 Конституції УСРР 1929 р., Президія Всеукраїнського центрального виконавчого комітету має право припинити й касувати постанови Ради народних комісарів і окремих народних комісаріатів Української соціалістичної радянської республіки, а також Все молдавського центрального виконавчого комітету й округових виконавчих комітетів [3; 4, с. 111];

4) конституційно-правова відповідальність РНК перед вищестоящими державними органами. Згідно ст. 40 досліджуваної Конституції, Рада народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки є відповідальна перед Всеукраїнським з'їздом рад, Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом та його Президією [3; 4, с. 111];

5) індивідуальна конституційно-правова відповідальність народних комісарів перед вищестоящими державними органами. Відповідно до ст. 47 зазначеної Конституції УСРР, народні комісари в своїй роботі є відповідальні перед Радою народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки і Всеукраїнським центральним виконавчим комітетом. Крім того, за ст. 48, розпорядження народних комісаріатів Української соціалістичної радянської республіки, в межах їхньої компетенції, є обов'язкові до виконання для всіх органів влади і всієї людності, і їх може припиняти та касувати лише Рада народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки і Всеукраїнський центральний виконавчий комітет [3; 4, с. 112];

6) колегіальна негативна конституційно-правова відповідальність виконавчих комітетів та їх президій. За ст. 53 Конституції УСРР 1929 р., виконавчі комітети відповідають перед з'їздами, що їх обирають, і підлягають з'їздові рад та вищому виконавчому комітетові, Всеукраїнському центральному виконавчому комітетові й Раді народних комісарів Української соціалістичної радянської республіки. У свою чергу, згідно ст. 55 даної Конституції, в період між засіданнями виконавчих комітетів президії виконавчих комітетів мають права останніх і відповідальні перед виконавчими комітетами [3; 4, с. 112];

7) індивідуальна позитивна та негативна конституційно-правова відповідальність депутатів рад. Згідно ст. 62 Конституції УСРР 1929 р., члени рад повинні регулярно давати звіти своїм виборцям. Членів рад можна відкликати до скінчення речення їх обрання, за постановою виборців [3; 4, с. 112].

Висновки. Отже, за результатами порівняння ступеня закріплення конституційно-правової відповідальності у змісті Конституцій УСРР 1919 та 1929 р., можна встановити, що Конституція УСРР 1929 р., на відміну від Конституції УСРР 1919 р., мала наступні переваги: 1) структурувала та розмежувала відповідальність Республіки та відповідальність її державних органів та посадових осіб; 2) частково розмежувала позитивну та негативну конституційно-правову відповідальність; 3) диференціювала ко-

легальну та індивідуальну конституційно-правову відповідальність.

1. Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки (березень 1919 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001316-19>.
2. Книш В. В. *Теоретико-правові підходи до удосконалення інституту конституційно-правової відповідальності в Україні: монографія [текст].* Івано-Франківськ, 2018. 396 с.
3. Конституція (Основний Закон) Української Соціалістичної Радянської Республіки від 15.05.1929 р. URL: <http://static.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1929.html>.
4. Книш В. В. *Теоретико-правове дослідження інституту конституційно-правової відповідальності в Україні: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: спеціальність 12.00.01 «теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» (081 «Право»).* Івано-Франківськ, 2018. 431 с.

Книш В. В. Юридичне закріплення конституційно-правової відповідальності в українських радянських конституціях 1919 та 1929 років

Питання формування та подальшого розвитку інституту конституційно-правової відповідальності, її юридичного закріплення та утвердження механізму її реалізації завжди відіграло важливу роль у контексті розбудови державно-правових інституцій у різні історичні періоди. Не став винятком і радянський період в історії розвитку української державності. Яскравим прикладом цього стали перші українські радянські Конституції 1919 та 1929 років, коли також відбувався процес становлення органів влади, а також розподіл повноважень та відповідальності між ними (як конституційної, так і політичної відповідальності). У контексті зазначеного, на окрему увагу заслуговує аналіз історичного досвіду формування та юридичного закріплення інституту конституційно-правової відповідальності у змісті українських радянських конституцій 1919 та 1929 років.

Отже, окремого наукового дослідження потребують історико-правові аспекти формування та юридичного закріплення інституту конституційно-правової відповідальності у змісті українських радянських конституцій 1919 та 1929 років.

Із урахуванням зазначеного, метою даної статті стало дослідження формування та юридичного закріплення інституту конституційно-правової відповідальності у змісті українських радянських конституцій 1919 та 1929 років.

За результатами порівняння ступеня закріплення конституційно-правової відповідальності у змісті Конституцій УСРР 1919 та 1929 р., можна встановити, що Конституція УСРР 1929 р., на відміну від Конституції УСРР 1919 р., мала наступні переваги: 1) структурувала та розмежувала відповідальність Респу-

бліки та відповідальність її державних органів та посадових осіб; 2) частково розмежувала позитивну та негативну конституційно-правову відповідальність; 3) диференціювала колегіальну та індивідуальну конституційно-правову відповідальність.

Ключові слова: Україна, Українська Соціалістична Радянська Республіка, конституція, Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки, відповідальність, соціальна відповідальність, юридична відповідальність, конституційно-правова відповідальність, конституційно-правова відповідальність в Українській Соціалістичній Радянській Республіці.

Knysz V. V. Legal consolidation of constitutional and legal responsibility in the Ukrainian Soviet constitutions of 1919 and 1929 years

The issue of formation and further development of the institution of constitutional and legal responsibility, its legal consolidation and approval of the mechanism of its implementation has always played an important role in the context of building state and legal institutions in different historical periods. The Soviet period in the history of the development of Ukrainian statehood was no exception. A striking example of this was the first Ukrainian Soviet Constitutions of 1919 and 1929, when there was also a process of formation of authorities, as well as the distribution of powers and responsibilities between them (both constitutional and political responsibility). In the context of the above, the analysis of the historical experience of the formation and legal consolidation of the institution of constitutional and legal responsibility in the content of the Ukrainian Soviet constitutions of 1919 and 1929 deserves special attention.

Thus, the historical and legal aspects of the formation and legal consolidation of the institution of constitutional and legal responsibility in the content of the Ukrainian Soviet constitutions of 1919 and 1929 require a separate scientific study.

Given the above, the purpose of this article was to study the formation and legal consolidation of the institution of constitutional and legal responsibility in the content of the Ukrainian Soviet constitutions of 1919 and 1929.

According to the results of comparing the degree of consolidation of constitutional and legal responsibility in the content of the Constitutions of the USSR 1919 and 1929, it can be established that the Constitution of the USSR 1929, in contrast to the Constitution of the USSR 1919, had the following advantages: 1) structured and delimited responsibility of its state bodies and officials; 2) partially distinguished between positive and negative constitutional and legal responsibility; 3) differentiated collegial and individual constitutional and legal responsibility.

Keywords: Ukraine, Ukrainian Socialist Soviet Republic, constitution, Constitution of the Ukrainian Socialist Soviet Republic, responsibility, social responsibility, legal responsibility, constitutional and legal responsibility, constitutional and legal responsibility in the Ukrainian Socialist Soviet Republic.